

MACHT EN OPDRACHT

De Olympische Spelen in Beijing komen steeds dichterbij en de aandacht voor China neemt navenant toe. Onze sporters trainen zich suf voor mogelijke medailles, maar tegelijkertijd groeit de kritiek op China's binnen- en buitenlandse politiek, niet in de laatste plaats door de berichten van Amnesty International over de slechte situatie betreffende de mensenrechten aldaar. Cabaretiers roepen en zingen de sporters toe om maar helemaal niet naar China te gaan en trainers vragen het IOC om heldere standpunten, zodat ze tijdens hun verblijf niet om antwoorden verlegen zitten.

Direct na de keuze voor Beijing begon men daar te bouwen en zo is er nu al veel nieuws te zien. De prachtige stadions en sporthallen worden een voor een opgeleverd en bewonderend besproken in de vakpers. Voor de belangrijke projecten zijn buitenlandse toparchitecten binnengehaald en in hun voetspoor kwamen de subtop en de gemiddelde 'corporate' architect mee. Ook vele Nederlandse architecten werken nu in China., Afgezien van enige kritiek op Koolhaas' keuze om voor de staatstelevisie te werken, worden ze nog slechts geprezen vanwege zoveel ondernemersgeest. De koopman wint het bij ons meestal van de dominee.

Het verschil met de houding in andere landen is opvallend. Zien we straks onze Prins van Oranje weer hossend met de hockeymeiden in het Holland House, zijn Britse collega Charles zullen we moeten missen... Die maakte bekend dat hij de Spelen juist zal mijden vanwege de Chinese politiek ten opzichte van Tibet. Deze week schaarde ook de Amerikaanse architect Daniel Libeskind zich in het kamp van de China-weigeraars. Tijdens een lezing in Belfast deed hij een dringend beroep op architecten om zorgvuldiger na te denken alvorens in China opdrachten aan te nemen: "Ik zal nooit werken voor totalitaire regimes! Ik vind dat architecten een veel ethischer houding moeten aannemen." Maar goed, de zittende macht trekt nu eenmaal overal ter wereld architecten aan om de gevraagde en vaak mega-

lmane bouwwerken uit te voeren. Dejan Sudjic liet ons al zien dat machthebbers juist via gebouwen onsterfelijk willen worden. Naast China zijn de booming regio's daarvoor te vinden in de Arabische Emiraten en de voormalige Sovjet-Unie. Zo ontwierp Zaha Hadid zelfs een museum ter nagedachtenis van de overleden dictator van Azerbeidjan, hetgeen haar in eigen land op veel kritiek kwam te staan.

En kortgeleden werd Erick van Egeraat nog op televisie gevraagd of hij met zijn eilandontwerp in de Zwarte Zee van plan was 'de Albert Speer van Poetin' te worden. Zijn antwoord dat dit toch echt een particulier initiatief was, bevredigde niet direct, want hij moest eraan toevoegen dat hij niet zeker wist of zijn opdrachtgevers hun kapitaal op legale wijze hadden vergaard. Maar in vergelijkbare situaties in Europa of de Verenigde Staten moest hij het antwoord op dat soort vragen immers ook schuldig blijven.

Gelukkig is het selectieproces in de USA tenminste helder en is de financiering openbaar na te slaan. Elke Amerikaanse

president sticht na zijn pontificaat een Presidential Library en George W. Bush koos kortgeleden publiekelijk de traditionalist Robert Stern als architect voor het gebouw waarmee hij de onsterfelijkheid tegemoet gaat. En er is zelfs een actuele ontwerprijvraag voor de aanpassing van het presidentiële Witte Huis aan zijn nog te kiezen opvolger (zie www.whitehousedux.org). We weten natuurlijk niet wie die nieuwe machtigste man of vrouw ter wereld wordt, maar mijn anticiperende inzending zou eenvoudigweg kunnen bestaan uit een bekende Weeberiaanse zinsnede: "Schilder alles wat nu wit is, gewoon zwart!"

Leestip:

Dejan Sudjic (2005). *The Edifice Complex How the rich and powerful shape the world.* The Penguin Press, New York.